TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. sausio 23 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Vartojimo kredito sutartys – Direktyva 2008/48/EB – Reikalavimai dėl tokioje kredito sutartyje nurodytinos informacijos – Pareiga pateikti informaciją – Sutarties trukmė – Bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN) – BKKMN apskaičiuoti naudojamos prielaidos“

Byloje C-677/23

dėl *Krajský súd v Prešove* (Prešovo apygardos teismas, Slovakija) 2023 m. spalio 12 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. lapkričio 14 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

A. B.,

F. B.

prieš

Slovenská sporiteľňa a.s.

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro septintosios kolegijos pirmininko pareigas einantis pirmosios kolegijos pirmininkas F. Biltgen, penktosios kolegijos pirmininkė M. L. Arastey Sahún (pranešėja) ir teisėjas J. Passer,

generalinis advokatas A. M. Collins,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– A. B ir F. B., atstovaujamų *advokát* I. Šafranko,

– *Slovenská sporiteľňa a.s.*, atstovaujamo *advokát* M. Dubovský,

– Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos E. V. Larišová,

* Proceso kalba: slovakų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos P. Ondrůšek ir A. Tokár,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva) (OL L 149, 2005, p. 22), taip pat 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66 ir klaidų ištaisymai OL L 207, 2009, p. 14, OL L 199, 2010, p. 40 ir OL L 234, 2011, p. 46), iš dalies pakeistos 2011 m. lapkričio 14 d. Komisijos direktyva 2011/90/ES (OL L 296, 2011, p. 35) (toliau – Direktyva 2008/48), išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant dviejų vartotojų, A. B. ir F. B., ginčą su banku *Slovenská sporiteľňa a.s.* dėl prašymo pripažinti, kad kai kurios kredito sutarties (toliau – pagrindinėje byloje ginčijama sutartis) nuostatos yra negaliojančios, o paskolos palūkanos ir mokesčiai neturi būti mokami.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2005/29

3 Direktyvos 2005/29 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje numatyta:

„Ši direktyva taikoma nesąžiningai įmonių komercinei veiklai vartotojų atžvilgiu, kaip nustatyta šios direktyvos 5 straipsnyje, prieš ir po komercinio sandorio dėl produkto sudarymo bei jo metu.“

Direktyva 2008/48

4 Direktyvos 2008/48 31 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Siekiant, kad vartotojas žinotų savo teises ir įsipareigojimus pagal kredito sutartį, joje turėtų būti aiškiai ir glaustai pateikta visa būtina informacija.“

5 Šios direktyvos 5 straipsnio „Informavimas prieš sudarant sutartį“ 1 dalyje numatyta:

„Likus pakankamai laiko iki vartotojui taps privaloma kredito sutartis arba pasiūlymas kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas, remdamasis kreditoriaus siūlomomis kredito nuostatomis ir sąlygomis bei, jei taikoma, vartotojo pareikštais pageidavimais ir pateikta informacija, pateikia vartotojui informaciją, kurios reikia, kad jis galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus, siekdamas priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl kredito sutarties sudarymo. <…>

Šioje informacijoje nurodoma:

<…>

g) bendros kredito kainos metinė norma [(BKKMN)] ir bendra vartotojo mokama suma, pateikiant tipinį pavyzdį, kuriame būtų paminėtos visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti; jei vartotojas pranešė kreditoriui apie jo pasirinkto kredito vieną ar kelis elementus [apie jo pageidaujamą vieną ar kelis kredito elementus], pavyzdžiui, kredito sutarties trukmę ir bendrą kredito sumą, kreditorius atsižvelgia į šiuos elementus; jeigu kredito sutartyje numatomi skirtingi lėšų išmokėjimo būdai su skirtingais mokesčiais ar kredito palūkanų normomis ir kreditorius remiasi I priedo II dalies b punktu, jis privalo nurodyti, kad kiti lėšų išmokėjimo būdai šios rūšies kredito sutartyje gali sukelti aukštesnį metinių palūkanų procentinį dydį;

<…>“

6 Nurodytos direktyvos 6 straipsnyje „Informavimo prieš sudarant sutartį reikalavimai tam tikroms kredito su galimybe pereikvoti sąskaitos lėšas sutartims ir tam tikroms konkrečioms kredito sutartims“ nustatyta:

„1. Likus pakankamai laiko prieš bet kokiai kredito sutarčiai arba pasiūlymui dėl kredito sutarties, kaip nurodyta 2 straipsnio 3, 5 ar 6 dalyse, tampant privalomiems vartotojui, kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas, remdamasis kreditoriaus siūlomomis kredito nuostatomis ir sąlygomis bei, jei taikoma, vartotojo pareikštais pageidavimais ir pateikta informacija, pateikia vartotojui informaciją, kurios reikia, kad jis galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus, siekdamas priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl kredito sutarties sudarymo.

Šioje informacijoje nurodoma:

<…>

f) [BKKMN], pateikiant tipinius pavyzdžius, kuriuose paminimos visos prielaidos, naudojamos apskaičiuojant tą normą;

<…>“

7 Tos pačios direktyvos 10 straipsnis „Informacija, kuri turi būti pateikta kredito sutartyse“ suformuluotas taip:

„1. Kredito sutartys parengiamos popieriuje arba kitoje patvarioje laikmenoje.

Visos susitariančiosios šalys gauna po kredito sutarties egzempliorių. Šis straipsnis neturi įtakos Bendrijos teisę atitinkančioms nacionalinėms taisyklėms dėl kredito sutarčių sudarymo galiojimo.

2. Kredito sutartyje aiškiai ir glaustai nurodoma:

<…>

c) kredito sutarties trukmė;

<…>

g) [BKKMN] ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuota sudarant kredito sutartį; paminimos visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti;

h) vartotojo atliekamų privalomų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas bei tam tikrais atvejais grąžinimui skiriamų mokėjimų paskirstymo padengiant skirtingas neapmokėtas sumas, kurioms taikoma skirtinga kredito palūkanų norma, tvarka;

<…>“

8 Direktyvos 2008/48 14 straipsnio „Teisė atsisakyti sutarties“ 1 dalyje numatyta:

„Vartotojas, nenurodydamas priežasties, gali atsisakyti kredito sutarties per keturiolika kalendorinių dienų.

Toks sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda:

a) nuo kredito sutarties sudarymo dienos; arba

b) nuo dienos, kurią vartotojas gauna sutarties nuostatas ir sąlygas bei informaciją pagal 10 straipsnį, jei toji diena yra vėlesnė, nei nurodytoji šios pastraipos a punkte.“

9 Šios direktyvos 19 straipsnyje „BKKMN apskaičiavimas“ nustatyta:

„<…>

3. [BKKMN] apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito sutartis galios sutartą laikotarpį ir kreditorius bei vartotojas vykdys savo įsipareigojimus pagal kredito sutartyje nustatytas sąlygas ir terminus.

4. Tais atvejais, kai į kredito sutartis įtrauktos sąlygos, pagal kurias leidžiami kredito palūkanų normos ir, kai taikoma, mokesčių, įskaičiuojamų į [BKKMN], pakeitimai, kurių negalima kiekybiškai įvertinti apskaičiavimo metu, [BKKMN] apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito palūkanų norma ir kiti mokesčiai išliks tokie pat kaip ir pradiniame etape ir bus toliau taikomi iki kredito sutarties pabaigos.

5. Prireikus, apskaičiuojant [BKKMN], gali būti naudojamasi papildomomis prielaidomis, išdėstytomis I priede.

Jeigu šiame straipsnyje ir I priedo II dalyje išdėstytų prielaidų nepakanka tam, kad [BKKMN] būtų apskaičiuojama vienodai ar jos nėra pritaikytos komercinei padėčiai rinkoje, [Europos] Komisija gali nustatyti [BKKMN] apskaičiuoti būtinas papildomas prielaidas arba pakeisti jau esančias. <…>“

10 Nurodytos direktyvos 22 straipsnio „Suderinimas ir šios direktyvos privalomas pobūdis“ 1 dalis išdėstyta taip:

„Kadangi šioje direktyvoje pateikiamos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba priimti savo nacionalinės teisės aktų nuostatų, besiskiriančių nuo nustatytų šioje direktyvoje.“

11 Tos pačios direktyvos 23 straipsnyje „Sankcijos“ numatyta:

„Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

12 Direktyvos 2008/48 I priedo II dalies a–j punktuose išvardytos papildomos BKKMN apskaičiavimo prielaidos.

Slovakijos teisė

13 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 2010 m. kovo 9 d. *Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (Įstatymas Nr. 129/2010 dėl vartojimo kreditų ir kitų kreditų bei paskolų vartotojams ir kai kurių įstatymų pakeitimo bei papildymo, toliau – Įstatymas Nr. 129/2010) siekta Direktyvą 2008/48 perkelti į Slovakijos teisės sistemą.

14 Įstatymo Nr. 129/2010 9 straipsnyje nustatyta:

„1. Vartojimo kredito sutartis privalo būti sudaroma raštu. Visos sutarties šalys gauna bent vieną sutarties egzempliorių popieriuje ar kitoje vartotojui prieinamoje patvarioje laikmenoje.

2. Be *Občiansky zákonník* (Civilinis kodeksas) reikalaujamos bendros informacijos <…> vartojimo kredito sutartyje turi būti nurodyta:

<…>

f) vartojimo kredito sutarties trukmė ir galutinio vartojimo kredito grąžinimo data;

g) bendra vartojimo kredito suma ir konkreti valiuta bei kredito išmokėjimo sąlygos;

<…>

i) vartojimo kredito palūkanų norma, jos taikymo sąlygos, indeksas arba orientacinė norma, su kuriais susieta vartojimo kredito palūkanų norma, taip pat laikotarpiai, kuriais vartojimo kredito palūkanų norma yra keičiama, keitimo sąlygos ir būdas; kai, atsižvelgiant į aplinkybes, taikomos skirtingos vartojimo kredito palūkanų normos, pirmiau minėta informacija pateikiama apie visas taikomas vartojimo kredito palūkanų normas;

j) [BKKMN] ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuotos remiantis vartojimo kredito sutarties sudarymo metu aktualiais duomenimis; nurodomos visos prielaidos, kuriomis remtasi apskaičiuojant [BKKMN];

k) kapitalo, palūkanų ir kitų mokesčių suma, jų skaičius ir terminai ir, kai taikoma, tvarka, pagal kurią mokėjimai grąžinimo tikslais bus paskirstyti įvairioms negrąžintoms skoloms su skirtingomis vartojimo kredito palūkanų normomis;

<…>

m) glaustai išdėstyti palūkanų ir susijusių periodinių ar vienkartinių mokesčių mokėjimo terminai ir sąlygos, jei mokesčiai ir palūkanos mokami nedengiant kredito sumos;

n) kai taikytina, vienos ar kelių sąskaitų, kuriose registruojamos mokėjimo operacijos ir lėšų išmokėjimas, tvarkymo mokesčiai, o jei sąskaitą atidaryti privaloma, kartu su mokėjimo priemonės naudojimo mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui mokesčiais, taip pat bet kokie kiti mokesčiai, kylantys iš vartojimo kredito sutarties, ir sąlygos, kuriomis šie mokesčiai gali būti keičiami;

<…>

r) vartotojo mokėtina notaro išlaidų suma, jei kreditoriui ji yra žinoma.

<…>“

15 Įstatymo Nr. 129/2010 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Vartojimo kreditas laikomas suteiktu be palūkanų ir mokesčių, jeigu:

<…>

b) vartojimo kredito sutartyje nepateikiama 9 straipsnio 2 dalies a–k, r ir y punktuose nurodyta informacija.“

16 Civilinio kodekso 122 straipsnyje numatyta, kad terminai skaičiuojami, be kita ko, mėnesiais ir metais.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

17 2014 m. spalio 29 d. A. B. ir F. B. su *Slovenská sporiteľňa* sudarė pagrindinėje byloje ginčijamą sutartį ir tą pačią dieną paskolos suma buvo pervesta į jų banko sąskaitą. Pagrindinėje byloje ginčijama sutartis buvo sudaryta fiksuotam laikotarpiui, o ieškovai pagrindinėje byloje įsipareigojo grąžinti paskolą 108 mėnesinėmis įmokomis po 54,20 EUR. Mėnesinės įmokos turėjo būti mokamos iki kiekvieno mėnesio 20 dienos. Pirmoji įmoka turėjo būti sumokėta 2014 m. gruodžio 20 d., o paskutiniąją sutarta sumokėti 2023 m. lapkričio 20 d.

18 Pagrindinėje byloje ginčijamoje sutartyje buvo numatyta 17,93 % BKKMN, o visa grąžintina suma – 5858,98 EUR. Sutarties dalis „Prielaidos, naudojamos apskaičiuojant BKKMN“ buvo suformuluota taip: „Kreditas suteikiamas iš karto visa apimtimi; skolininkas vykdys savo

įsipareigojimus kredito sutartyje nurodytomis sąlygomis ir terminais; palūkanų norma bus taikoma iki kredito sutarties pabaigos“. Sutarties III dalies 12 punkte buvo nustatyta: „Sutartis sudaroma fiksuotam laikotarpiui iki visiško visų prievolių, kylančių dėl suteikto kredito, įvykdymo“.

19 Ieškovų pagrindinėje byloje nuomone, pastaroji nuostata buvo „neaiški“ ir pakeitė privalomą kredito sutarties trukmės nurodymą. Jie taip pat teigė, kad pagrindinėje byloje ginčijamoje sutartyje nebuvo nurodyta nei jos trukmė, nei BKKMN apskaičiuoti naudotos prielaidos.

20 Ieškovai pagrindinėje byloje padarė išvadą, kad pagrindinėje byloje ginčijama sutartimi pažeistos jų, kaip vartotojų, teisės, todėl kreipėsi į *Okresný súd Prešov* (Prešovo apylinkės teismas, Slovakija) su prašymu pripažinti, kad sutarties nuostatos yra negaliojančios, o paskolos palūkanos ir mokesčiai neturi būti mokami.

21 Šio teismo sprendimą ieškovai pagrindinėje byloje apeliacine tvarka apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam *Krajský súd v Prešove* (Prešovo apygardos teismas, Slovakija); šis laikosi nuomonės, kad pirmoji ir paskutinė įmokų mokėjimo datos nebūtinai atitinka faktinę sutarties trukmę. Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, „labai problemiška“ nustatyti tikslų kredito paslaugos teikimo terminą, jos trukmę bei konkretų momentą, kada faktiškai bus visiškai įvykdytos visos iš kredito sutarties kylančios prievolės.

22 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, Direktyvos 2008/48 nuostatos, visų pirma, jos 10 straipsnio 2 dalis, reikalauja kredito sutartyje nurodyti jos trukmę, todėl nepakanka, kad vartotojas galėtų apskaičiuoti šią trukmę remdamasis kredito grąžinimo įmokų mokėjimo terminais.

23 Be to, kadangi Civilinio kodekso 122 straipsnyje numatyta, kad terminai skaičiuojami, *inter alia*, mėnesiais ir metais, toks pagrindinėje byloje ginčijamos sutarties trukmės nurodymas galėtų būti laikomas aiškiu, todėl atitinkančiu Direktyvoje 2008/48 nustatytą aiškumo ir glaustumo reikalavimą.

24 Kiek tai susiję su 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) ir Direktyva 2005/29, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimuose neprašė jų išaiškinti, jis, pirma, mano esant būtina atsižvelgti į Direktyvą 93/13 aiškinant Direktyvoje 2008/48 įtvirtintą sutarties sąlygų aiškumo reikalavimą, ir, antra, konstatuoja, kad prielaidų, kuriomis remiamasi apskaičiuojant BKKMN, tinkamumo vertinimas susijęs su galimo klaidinančios komercinės veiklos buvimo nagrinėjimu. Taigi, anot šio teismo, kyla klausimas, ar nagrinėjamu atveju laikotarpis po kredito paslaugos teikimo pabaigos, kuris gali viršyti pagrindinėje byloje ginčijamos sutarties trukmę, atitinka po komercinio sandorio esantį laikotarpį, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalį.

25 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, kodėl pagal Direktyvą 2008/48 reikalaujama kredito sutartyje nurodyti ne tik BKKMN, bet ir visas prielaidas, naudojamas jai apskaičiuoti, turint omenyje tai, kad visos šiam skaičiavimui reikalingos prielaidos yra privalomi kredito sutarties elementai, kurie turi būti joje nurodyti atskirai.

26 Šio teismo nuomone, direktyvoje įtvirtintas reikalavimas kredito sutartyje nurodyti BKKMN apskaičiuoti naudojamas prielaidas pateisinamas aplinkybe, kad paprasto vartotojo negalima laikyti sugebančiu savarankiškai identifikuoti visas šias prielaidas.

27 Šiomis aplinkybėmis *Krajský súd v Prešove* (Prešovo apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2008/48] 10 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad siekiant kredito sutarties nuostatose aiškiai ir glaustai apibrėžti šios sutarties trukmę:

– būtina tiksliai nurodyti kredito sutarties trukmę, pavyzdžiui, nurodant sutarties įsigaliojimo ir jos galiojimo pabaigos datas (nuo.. iki...), arba kalendorinius laikotarpius, pavyzdžiui, mėnesius ar metus (pvz., vienų metų laikotarpiui), arba

– pakanka, jei vartotojas gali apskaičiuoti sutarties trukmę arba nustatyti ją kitu būdu, remdamasis sutarties nuostatomis, pavyzdžiui, mėnesinių įmokų skaičiumi arba visiško paskolos grąžinimo diena?

2. Ar [Direktyvos 2008/48] 10 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje nurodyta šios sutarties trukmė atitinka laikotarpį „komercinio sandorio metu“, kaip tai suprantama pagal [Direktyvos 2005/29] 3 straipsnio 1 dalį?

3. Ar [Direktyvos 2008/48] 10 straipsnio 2 dalies g punkto formuluotės „aiškiai ir glaustai“ ir „visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti“ reiškia, jog šis straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad:

– sutartyje turi būti aiškiai nurodytos prielaidos, kuriomis faktiškai remtasi apskaičiuojant [BKKMN], arba

– vartotojas, remdamasis sutarties nuostatomis, turi pats nustatyti atitinkamas prielaidas, pagal kurias apskaičiuojama BKKMN?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

28 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje turi būti aiškiai nurodyta jos trukmė, o gal pagal šią nuostatą pakanka, kad sutarties nuostatos leidžia vartotojui nesunkiai ir tiksliai nustatyti šią trukmę.

29 Pirmiausia primintina, kad, remiantis nurodyta nuostata, kredito sutartyje aiškiai ir glaustai nurodoma šios sutarties trukmė.

30 Iš Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies, siejamos su jos 31 konstatuojamąja dalimi, matyti, kad reikalavimas kredito sutartyje, parengtoje popieriuje ar kitoje patvarioje laikmenoje, aiškiai ir glaustai pateikti šioje nuostatoje nurodytą informaciją yra būtinas tam, kad vartotojas galėtų žinoti savo teises ir pareigas (2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 31 punktas ir 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Volkswagen Bank ir kt.*, C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:736, 70 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

31 Siekiant tinkamai įvykdyti kredito sutartį būtina, kad vartotojas žinotų ir gerai suprastų informaciją, kuri privaloma šioje sutartyje pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalį (2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Volkswagen Bank ir kt.*, C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:736, 71 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

32 Šis reikalavimas padeda įgyvendinti Direktyvos 2008/48 tikslą, kuris yra vartojimo kreditų srityje numatyti visišką ir privalomą kelių pagrindinių sričių suderinimą, laikomą būtinu siekiant visiems Europos Sąjungos vartotojams užtikrinti aukštą ir vienodą jų interesų apsaugos lygį ir palengvinti tinkamai veikiančios vartojimo kreditų vidaus rinkos vystymąsi (2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 32 punktas ir 2021 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Volkswagen Bank ir kt.*, C-33/20, C-155/20 ir C-187/20, EU:C:2021:736, 72 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

33 Teisingumo Teismas taip pat išdėstė konkretesnę poziciją dėl nurodyto reikalavimo apimties, kiek tai susiję su kredito sutartyje nurodytinais vartotojo atliktinų mokėjimų suma, skaičiumi ir periodiškumu, kaip reikalaujama pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies h punktą.

34 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, jog šia nuostata siekiama užtikrinti, kad vartotojas žinotų kiekvieno atliktino mokėjimo datą. Taigi, jei sutarties sąlygos leidžia vartotojui nesunkiai ir tiksliai nustatyti šių mokėjimų datas, nurodytas tikslas tenkinamas (2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 48 ir 49 punktai).

35 Remdamasis šiais argumentais, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies h punktas turi būti aiškinamas taip: nebūtina, kad kredito sutartyje būtų nurodytos konkrečios kiekvieno vartotojo atliekamo mokėjimo datos, jei sutarties sąlygos leidžia vartotojui nesunkiai ir tiksliai nustatyti šių mokėjimų datas (2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 50 punktas).

36 Nagrinėjamoje byloje aiškinant Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies c punktą reikėtų vadovautis nurodytame sprendime pateiktais argumentais.

37 Iš šio sprendimo 30 ir 31 punktuose nurodytos jurisprudencijos matyti, kad vartotojo žinojimas apie sutarties galiojimo pabaigos momentą turi esminės reikšmės jam naudojantis savo teisėmis ir vykdant savo pareigas, taip pat tinkamam sutarties vykdymui.

38 Be to, kaip Teisingumo Teismas yra nusprendęs, sutarties įvykdymas yra natūralus sutartinių įsipareigojimų pasibaigimo būdas (šiuo klausimu žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *BMW Bank ir kt.*, C-38/21, C-47/21 ir C-232/21, EU:C:2023:1014, 279 punktą).

39 Sutartinių įsipareigojimų pasibaigimas žymi sutarties galiojimo pabaigą, todėl lemia jos trukmę.

40 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad visiško kredito sutarties įvykdymo atveju pareiga pateikti Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalyje numatytą informaciją iš principo nebegali padėti pasiekti šios nuostatos tikslo leisti vartotojui gauti visą informaciją, būtiną siekiant tinkamai įvykdyti sutartį, ypač jo teisėms, įskaitant teisę atsisakyti sutarties, įgyvendinti, kad jis galėtų žinoti savo teisių ir pareigų apimtį. Tai reiškia, kad šios prievolės nebėra tokios pat naudingos visiškai įvykdžius sutartį (2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *BMW Bank ir kt.*, C-38/21, C-47/21 ir C-232/21, EU:C:2023:1014, 277 punktas).

41 Nagrinėjamu atveju pagrindinėje byloje ginčijamoje sutartyje aiškiai nenurodyta jos trukmė, tačiau nurodytas ieškovų pagrindinėje byloje mokėtinų įmokų skaičius bei pirmosios ir paskutinės šių įmokų mokėjimo datos.

42 Atsižvelgiant į šio sprendimo 37–40 punktuose išdėstytus argumentus, konstatuotina, kad kredito sutarties, kaip antai ginčijamos pagrindinėje byloje, trukmė glaudžiai susijusi su kiekvienos jos šalių prievolių visišku įvykdymu, taigi iš esmės su kreditoriaus veiksmais suteikiant paskolą ir skolininko veiksmais visiškai ją grąžinant.

43 Vadinasi, Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies c punkte įtvirtintas reikalavimas nurodyti kredito sutarties trukmę įvykdomas nebūtinai formaliai nurodant tikslias šios sutarties įsigaliojimo ir pabaigos datas, jeigu jos nuostatos leidžia vartotojui nesunkiai ir tiksliai nustatyti šią trukmę.

44 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės atsižvelgti į visas pagrindinėje byloje ginčijamos sutarties nuostatas, ypač į tas, kuriose nurodytas mokėtinų įmokų skaičius ir kreditui grąžinti skirtos pirmosios bei paskutinės įmokos mokėjimo datos, taip pat į galimas kitas nuostatas dėl šalių prievolių, kad galėtų patikrinti, ar nagrinėjamu atveju šių nuostatų visuma leidžia vartotojui nesunkiai ir tiksliai nustatyti šios sutarties trukmę.

45 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje neprivalo būti tiksliai nurodyta jos trukmė, jeigu sutarties nuostatos leidžia vartotojui nesunkiai ir tiksliai nustatyti šią trukmę.

Dėl antrojo klausimo

46 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje nurodyta jos trukmė reiškia nagrinėjamo komercinio sandorio „metu“ esantį laikotarpį, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalį.

47 Pirmiausia primintina, kad pagal nurodytą nuostatą Direktyva 2005/29 taikoma nesąžiningai įmonių komercinei veiklai vartotojų atžvilgiu, kaip nustatyta šios direktyvos 5 straipsnyje, „prieš ir po komercinio sandorio dėl produkto sudarymo bei jo metu“.

48 Tiesa, reikėtų pridurti, kad Teisingumo Teismas jau buvo atsižvelgęs į Direktyvos 2005/29 nuostatas aiškindamas Direktyvą 2008/48 (šiuo klausimu žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)*, C-303/20, EU:C:2021:479, 42–45 punktus).

49 Vis dėlto nagrinėjamu atveju konstatuotina, kad savo ieškiniu ieškovai pagrindinėje byloje prašo pripažinti, pirma, kad pagrindinėje byloje ginčijamos sutarties nuostatos yra negaliojančios dėl Direktyvos 2008/48 nuostatų ir šią direktyvą perkeliančių nacionalinės teisės nuostatų pažeidimo, ir, antra, kad pagal šią sutartį suteiktos paskolos palūkanos ir mokesčiai neturi būti mokami.

50 Kredito sutartyje esanti paprasta nuoroda, kad jos trukmė patenka į atitinkamo komercinio sandorio „metu“ esantį laikotarpį, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalį, *a priori* neturi jokios įtakos Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies c punkto aiškinimui.

51 Beje, prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra informacijos, leidžiančios nustatyti antrąjį klausimą pagrindžiančią prielaidą, ir nenurodyta motyvų, kodėl atsakymas į šį klausimą nagrinėjamu atveju būtų būtinas sprendimui dėl ginčo pagrindinėje byloje priimti.

52 Šiomis aplinkybėmis antrasis klausimas yra hipotetinis ir todėl nepriimtinas.

Dėl trečiojo klausimo

53 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje turi būti aiškiai nurodytos prielaidos, kuriomis remtasi apskaičiuojant BKKMN, o gal pakanka, kad vartotojas galėtų pats jas identifikuoti analizuodamas šios sutarties nuostatas.

54 Pirmiausia primintina, kad pagal nurodytą nuostatą kredito sutartyje aiškiai ir glaustai nurodoma BKKMN ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuotos sudarant kredito sutartį, taip pat visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti.

55 Kalbant apie šias prielaidas svarbu pažymėti, kad, pirma, remiantis Direktyvos 2008/48 19 straipsnio 3 dalimi, BKKMN apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito sutartis galios sutartą laikotarpį ir kreditorius bei vartotojas vykdys savo įsipareigojimus pagal kredito sutartyje nustatytas sąlygas ir terminus. Antra, pagal šio straipsnio 4 dalį tais atvejais, kai į kredito sutartis įtrauktos sąlygos, leidžiančios kredito palūkanų normos ir, kai taikoma, mokesčių, įskaičiuojamų į BKKMN, pakeitimus, kurių negalima kiekybiškai įvertinti apskaičiavimo metu, BKKMN apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito palūkanų norma ir kiti mokesčiai išliks tokie pat kaip ir pradiniame etape ir bus toliau taikomi iki kredito sutarties pabaigos. Trečia, nurodyto straipsnio 5 dalyje numatyta, kad, prireikus, apskaičiuojant BKKMN gali būti naudojamasi papildomomis prielaidomis, išdėstytomis šios direktyvos I priede. Ketvirta, šio priedo II dalies a–j punktuose išvardytos įvairios papildomos BKKMN apskaičiavimo prielaidos.

56 Reikėtų pridurti, kad pareiga nurodyti BKKMN apskaičiuoti naudojamas prielaidas pateikiant tipinį pavyzdį taip pat numatyta Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 1 dalies g punkte ir 6 straipsnio 1 dalies f punkte kaip informavimo prieš sudarant sutartį reikalavimas.

57 Įvairių prielaidų, kuriomis remiamasi apskaičiuojant BKKMN, nurodymas prieš sudarant sutartį leidžia pasiekti Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 1 dalyje nurodytą tikslą, susijusį su informacija, kurios reikia skirtingiems pasiūlymams palyginti, kad vartotojas galėtų priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl kredito sutarties sudarymo; šį palyginimą turi būti galima atlikti atsižvelgiant į BKKMN, kurią lemia turimų pasiūlymų skirtinga trukmė (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Soho Group*, C-686/19, EU:C:2020:582, 48 punktą).

58 Kiek tai susiję su Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punkte įtvirtinta pareiga nurodyti kredito sutartyje šias įvairias prielaidas, iš šio sprendimo 30 punkte nurodytos jurisprudencijos matyti, kad šia pareiga siekiama užtikrinti vartotojui galimybę žinoti savo teises ir pareigas.

59 Taigi toks nurodymas turi leisti vartotojui patikrinti, ar verslininkas teisingai apskaičiavo BKKMN, ir priešingu atveju pasinaudoti savo teisėmis, įskaitant Direktyvos 2008/48 14 straipsnyje numatytą teisę atsisakyti sutarties; pastarosios teisės įgyvendinimo terminas pratęsiamas pažeidus šios direktyvos 10 straipsnio reikalavimus ir nacionalinės teisės aktuose numatytas kitas teises, taikant pagal nurodytos direktyvos 23 straipsnį nustatytą sankciją.

60 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pareiga kredito sutartyje nurodyti, be kita ko, Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punkte numatytą BKKMN turi esminę reikšmę (2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 70 punktas).

61 Taikant šią jurisprudenciją konstatuotina, kad BKKMN apskaičiuoti naudojamų prielaidų nurodymas kredito sutartyje taip pat turi esminę reikšmę vartotojui, visų pirma dėl šio sprendimo 58 ir 59 punktuose išdėstytų priežasčių.

62 Kadangi šios informacijos kredito sutartyje nenurodymas gali atimti iš vartotojo galimybę įvertinti savo įsipareigojimų apimtį, teisės į palūkanas ir mokesčius atėmimo iš kreditoriaus sankcija, numatyta nacionalinės teisės aktuose, turi būti vertinama kaip proporcinga pagal Direktyvos 2008/48 23 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 71 punktą).

63 Kadangi, kaip priminta šio sprendimo 55 punkte, BKKMN apskaičiuoti naudojamos prielaidos gali būti sudėtingos, kredito sutartyje jas būtina nurodyti aiškiai, glaustai ir pastebimai, nes nepakanka vien to, kad vartotojas galėtų jas identifikuoti analizuodamas įvairias šios sutarties nuostatas.

64 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje turi būti aiškiai nurodytos prielaidos, kuriomis remtasi apskaičiuojant BKKMN, ir nepakanka, kad vartotojas galėtų pats jas identifikuoti analizuodamas šios sutarties nuostatas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

65 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

1. **2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB, iš dalies pakeistos 2011 m. lapkričio 14 d. Komisijos direktyva 2011/90/ES, 10 straipsnio 2 dalies c punktas**

   turi būti aiškinamas taip:

   kredito sutartyje neprivalo būti tiksliai nurodyta jos trukmė, jeigu sutarties nuostatos leidžia vartotojui nesunkiai ir tiksliai nustatyti šią trukmę.

2. **Direktyvos 2008/48, iš dalies pakeistos Direktyva 2011/90, 10 straipsnio 2 dalies g punktas**

turi būti aiškinamas taip:

kredito sutartyje turi būti aiškiai nurodytos prielaidos, kuriomis remtasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą (BKKMN), ir nepakanka, kad vartotojas galėtų pats jas identifikuoti analizuodamas šios sutarties nuostatas.

Parašai.